

POSTANOWIENIE

21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P. S. i G. S.

przeciwko [...] w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej [...] w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 5 stycznia 2023 r., V ACa 277/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od [...] w W. łącznie na rzecz P. S. i G. S. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z [...], [...], Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo kredytobiorców o ustalenie nieważności umowy kredytu oraz zapłatę przez pozwany bank 244 359,73 zł z odsetkami tytułem zwrotu zapłaconych rat kredytu jako świadczenia nienależnego.

W postępowaniu apelacyjnym kredytobiorcy cofnęli pozew co do żądania ustalenia nieważności umowy (ze względu na jej wykonanie w całości) oraz rozszerzyli żądanie zapłaty od 570 278,45 zł z odsetkami tytułem zwrotu pozostałych rat kredytu.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek apelacji kredytobiorców uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji w zakresie żądania ustalenia i umorzył w tej części postępowanie oraz zmienił wyrok w zakresie żądania zapłaty 244 359,73 zł z odsetkami przez uwzględnienie powództwa w tej części z wyłączeniem żądania odsetek od 27 grudnia 2022 r. w związku z uwzględnieniem zarzutu zatrzymania skutecznego od tego dnia. Sąd drugiej instancji uznał rozszerzenie powództwa za nieskuteczne (art. 383 k.p.c.) i nie orzekł o żądaniu zapłaty 570 278,45 zł z odsetkami.

Sąd ten przyjął za własne ustalenia Sądu Okręgowego, że strony [...] zawarły umowę kredytu w wysokości 420 000 zł, indeksowaną do franka szwajcarskiego.

Sąd drugiej instancji uznał, że przewidziane w umowie dokonywanie przeliczeń walutowych kursami jednostronnie ustalonymi przez bank wykracza poza granice swobody umów określone w art. 353¹ k.c. i umowa jest nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. Umowa pozbawiona nieważnych postanowień kursowych byłaby sprzeczna z art. 69 ust. 2 pkt 2 pr.bank. i dlatego jest nieważna w całości. Ponadto postanowienia kursowe w umowie są niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.

Pozwany bank wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na:

1) potrzebę wykładni art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 65, 354 i 358 § 2, art. 385¹ § 1 i 2 i art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 pr.bank. i rozstrzygnięcie, czy niedozwolony charakter postanowień kursowych powoduje nieważność umowy w całości, czy też umowa wiąże przy stosowaniu kursu średniego NBP (art. 358 § 2 k.c. *per analogiam* i art. 354 § 1 k.c.) lub wykonywaniu umowy we frankach szwajcarskich zamiast w złotych (art. 69 ust. 3 pr.bank.);

1) występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych:

a) czy w przypadku niedozwolonego charakteru klauzul spreadowych (kursowych), nieokreślających głównego przedmiotu umowy kredytu indeksowanego, prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy, skoro

klauzule ryzyka walutowego, jako określające główny przedmiot umowy, nie mogą zostać uznane za niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.);

b) czy w przypadku niedozwolonego charakteru indeksacji (z powodu abuzywności klauzul kursowych) prawidłowa jest ocena umowy kredytu jako kredytu złotowego z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stawkę referencyjną WIBOR, skoro oprocentowanie to zostało określone w umowie jako odnoszące się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w złotych;

c) czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane dokonywania spłat w walucie indeksacji (art. 69 ust. 3 pr.bank.) prawidłowe jest uznanie tych umów za umowy kredytów udzielonych w walucie obcej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wszystkie powyższe podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zmierzają do możliwości obowiązywania umowy mimo niedozwolonego charakteru postanowień kursowych. Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej w oparciu o powyższe podstawy, gdyż wykluczają istnienie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy kredytu indeksowanego źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank.

Należy przy tym zaznaczyć, że na podstawie art. 385² k.c. dla stosowania art. 385¹ k.c. istotna jest chwila zawarcia umowy (uchwały w składzie 7 sędziów SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56), a nie ewentualne, późniejsze zmiany nieważnej umowy lub stanu prawnego (jak wejście w życie art. 69 ust. 3 pr.bank.), chyba że przepisy przejściowe stanowiłyby o sanowaniu nieważnych umów.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. powodowi przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(A.T.)

[ał])